

Київський університет імені Бориса Грінченка

Кафедра української мови

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

з дисципліни «**Загальне мовознавство**»

Курс V

Спеціальність **035 «Філологія»**

Спеціалізація: **035.01 «Українська мова та література»**

Освітні програми: «**Українська мова і література**»
«**Літературна творчість**»

Форма проведення: **письмова** (відповіді на два теоретичні питання та контрольне тестування (10 тестових завдань)).

Тривалість проведення: **2 години.**

Максимальна кількість балів: **40 балів** (максимальна кількість балів за одне теоретичне питання – **15**; правильна відповідь на одне тестове завдання – **1 бал**).

**Критерії оцінювання теоретичного питання
(максимальна кількість балів: 15)**

Значення оцінки	Оцінка за п'ятнадцятибальною шкалою
Відмінний рівень знань у межах обов'язкового матеріалу з можливими, незначними недоліками	13-15 балів
Достатньо високий рівень знань у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	12 балів
Загалом добрий рівень знань з незначною кількістю помилок	10-11 балів
Посередній рівень знань із значною кількістю недоліків.	8-9 балів
Мінімально можливий допустимий рівень знань	6-7 балів
Недостатній рівень знань із значною кількістю помилок	1-5 балів

Орієнтовний перелік питань

1. Мовознавство як наука. «Загальне мовознавство» як навчальна дисципліна.
2. Місце мовознавства в системі наук.
3. Проблема періодизації мовознавчих учень.
4. Найдавніші мовознавчі традиції: давньоіндійська, давньокитайська, арабська.
5. Антична мовознавча традиція.
6. Українське мовознавство XI – XVIII ст.
7. «Всезагальна раціональна граматики» А.Арно та К.Лансло.
8. Порівняльно-історичний метод дослідження мови. Внесок Ф.Боппа, Р.Раска, Я.Грімма і О.Востокова у розвиток мовознавства.
9. Лінгвістичні погляди В.фон Гумбольдта.
- 10.Натуралістичний напрям у мовознавстві XIX ст. Основні ідеї А. Шлейхера.
- 11.Психологічний напрям у мовознавстві XIX ст. Концепція мови Г. Штейнталя.
- 12.Молодограматизм як напрям у порівняльно-історичному мовознавстві.
- 13.Основні положення вчення О.О.Потебні.
- 14.Основні лінгвістичні ідеї І. О. Бодуена де Куртене.
- 15.Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра.
- 16.Історичні й методологічні основи структуралізму.
- 17.Працька школа функціональної лінгвістики.
- 18.Копенгагенський та американський структуралізм.
- 19.Генеративна лінгвістика. Концепція мови Н.Хомського.
- 20.Європейське неогумбольдтіанство. Основні лінгвістичні ідеї Л. Вайсгербера.
- 21.Американське неогумбольдтіанство. Проблема взаємозв'язку мови, мислення і культури у працях Е. Сепіра і Б. Уорфа.
- 22.Сучасний парадигмальний простір лінгвістики.
- 23.Когнітивна лінгвістика як напрям сучасного мовознавства. Проблеми когнітивної лінгвістики.
- 24.Основні теорії і поняття когнітивної семантики: категоризація, концепт, когнітивна метафора.
- 25.Етнолінгвістика й лінгвокультурологія як розділи сучасного мовознавства.
- 26.Психолінгвістика як галузь сучасного мовознавства. Об'єкт, предмет і основна проблематика.
- 27.Лінгвістика тексту як галузь мовознавчих досліджень. Текст і дискурс.
- 28.Комунікативна лінгвістика. Теорія мовленнєвих актів.
- 29.Соціолінгвістика, її предмет, завдання і проблеми.
- 30.Поняття про знак. Структура знака.

31. Типологія знаків. Класифікація знаків за типом відношень між матеріальною формою знака і позначуваним об'єктом та класифікація з погляду фізичної природи знака.
32. Знаковість і одиниці мови. Специфіка мовного знака.
33. Своєрідність мови як знакової системи.
34. Мова і несловесні форми спілкування (паралінгвістика і паракінесика).
35. Проблема співвідношення мови і мислення в історії мовознавства.
36. Особливості єдності мови і мислення: спільне і відмінне.
37. Психофізіологічні основи взаємозв'язку мови і мислення. Внутрішнє мовлення і мислення.
38. Роль мови у процесі пізнання. Гіпотеза Сепіра – Уорфа.
39. Співвідношення мови і мовлення в історії мовознавства.
40. Проблема співвідношення мови і мовлення у сучасному мовознавстві.
41. Системний характер мови. Мова як система систем.
42. Парадигматичні, синтагматичні й ієрархічні відношення між мовними одиницями.
43. Структура мови. Основні й проміжні рівні мови.
44. Поняття фонем. Фонем в парадигматиці й синтагматиці.
45. Граматична система мови. Граматичне значення.
46. Граматичні категорії.
47. Морфологічний рівень мови. Поняття морфем. Поняття частин мови.
48. Синтаксичний рівень мови. Проблема визначення основної синтаксичної одиниці.
49. Речення як основна одиниця синтаксису. Сучасні теорії речення.
50. Лексико-семантична система мови. Парадигматичні відношення між лексичними одиницями.
51. Синтагматичні та епідигматичні відношення між лексичними одиницями.
52. Суспільна природа мови.
53. Суспільні функції мови.
54. Проблема взаємозв'язку мови і культури.
55. Соціальна зумовленість мовних явищ. Суспільний характер мовної норми.
56. Залежність стану мови від стану суспільства.
57. Взаємодія мов. Мовні контакти та їх наслідки.
58. Мова як явище, що історично розвивається. Поняття синхронії і діахронії.
59. Зовнішні причини мовних змін.
60. Внутрішні причини мовних змін.

Завідувач кафедри _____ доктор пед. наук, професор Караман С.О.

Екзаменатор _____ канд. філол. наук, доцент Саєвич І.Г.